

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. II. An qui cooperantur ad damnum alterius, teneantur ad restitutionem?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

videtur, ac in praxi tuta, saltem quando non commodè potest restituere, vid. Auctores citati & Lav. lib. 3. tr. 2. Less. l. 2. cap. 7. du. 6. n. 27. C. Lugo di 8. sect. 5. n. 56.

DUBIUM II.

An qui cooperantur ad damnum alterius, teneantur ad restitutionem?

Resp. Tenentur omnes illi, qui quòquo modo sunt causa influens. & efficax damni secuti, ac qui ex officio, & obligatione justitiæ obligati cavere damnum, non caverunt. Ita communiter Doctores. Unde concludunt, teneri ad restitutionem comprehensos sequentibus verbis:

Iussio, consilium, consensus palpo, recursus, Participans, mutus, non obstant, non manifestans.

patet ex sequentibus Casibus.

I. Tenetur ad restitutionem mandans, sive expressè mandet, sive tacitè, dicto nimirum, vel factò, ex quo v. g. famulus colligat, herò gratum fore, si faciat; non autem tenetur, qui ratum tantum habet opus suo nomine factum uti nec mandans, si ante executionem mandatum retractet, idque mandatario innotescat: qui tunc non est vera causa. Mol. Less. l. 2. c. 13. dub. 3. Fill. t. 32. n. 54.

II. Tenetur item consulens, aut precibus ac promissionibus ad damnificationem inducens. Quod si tamen ante executionem consilium suum retractet, & quantum potest contrarium suadeat,

deat, etsi non persuadeat, probabile est excusari à restitutione, maximè si eum, cui damnium paratur, moneat ut caveat. *vid. Bonac. & Tann. 2. d. 4. q. 6. dub. 14. Sa V. Consilium, & Dian. tr. 2. misc. resol. 18. & t. 5. resol. 83.*

III. Tenetur item, qui suo consensu, calculo, vel suffragio, est causa efficax damni. *Less. d. 3. m. 23. Fill. t. 32. c. 3.*

IV. Item palpo, ut qui laude, adulatione, vel exprobratione ignaviae, aliterve alium ad damnium inferendum excitat, animat. *Less. Fill. l. c.*

V. Item qui inferenti damnū præbet recursum, illum recepat, illius furta aut instrumenta occultat, vel ea emendo rapinas foyet, &c. *Ibid.* Hi enim omnes, uti & is cui res furtivæ traditæ sunt in custodiam, tenentur (non manifestato fure) restituere domino. Et sic peccare eos, qui à sartoribus emunt fragmenta panni, seu vestium, docet *Villalo*: apud *Dian. p. 4. t. 4. R. 176.* licet *ibid. Sanch.* excuset eos, qui ista emunt à sartoribus magistris, eò quòd his plerumq; detrahatur plus à justa mercede, quam mereantur ista fragmenta, ideoq; licitè ea retineant. Neque hic à peccato excusari caupones, quia à filiis familias acceptant pecunias, aliasve res parentibus surreptas, notat *Laym. l. 3. t. 2. c. 5. Bon. & c.* Qui verò post delictum ipsum reum juvat ad fugiendum (non concurrente ad delictum) non tenetur restituere: modo non det illi spem refugii in posterum. Tum quia est causa damni, tum quia reo licet fugere, ut infra dicitur. *l. 4. d. 7.*

VI. Item

VI. Item partipans de præda, aut quoquo modo operans; ut agens excubias, applicans scalas, parans instrumenta, conficiens literas, &c. in bello iniquo tormenta advehens, &c. Excusantur tamen (modo actio per se non sit mala) qui ea non sponte, sed justo metu coacti faciunt, ut v.g. cum rustici furto à solis militibus facto, coguntur eorum prædas avehere, vel peccora abigere. *Less. dub. 5. n. 19.*

VII. Item tenentur causæ, quæ privativè ad damnum alterius concurrunt, nimirum mutus, sive non clamans, cum potest, aut non obstans, non manifestans; sed tunc tantum, quando tales ex aliquo pacto, vel officio, vel stipendio &c. tenentur ex justitia damnum cavere *S. Tho. 2. 2. q. 62. a. 7.* Sic Princeps, Magistratus, belli Dux, tenentur ad restitutionem damnorum, quæ à feris, latronibus, militibus, ob ipsorum culpabilem negligentiam dantur. Item Consilarii, Canonici, tacentes, absentantes se, non impediunt iniquam constitutionem, vel electionem. Item tutores, administratores bonorum, &c. non impediunt damna pupillis, Minoribus, Ecclesiis provenientia. Item custodes montium, vinearum, sylvarum, agrorum, piscinarum, qui damna non impediunt, vel facta non manifestant. *Molin. d. 116. Fill. t. 32. c. 3. q. 12. v. supra l. 3. t. 3. cap. 2.* Item Principes & domini Territoriorum si sciant vias publicas infestari prædonibus, & cum possint, non impediunt, tenentur mercatoribus & ceteris viatoribus damna, quæ ab istis accipiunt, compensare, *Dian. p. 8. t. 7. R. 38.*

L 4

VIII. Supra-

VIII. Supradicti non tenentur ad restitutionem quando non fuerunt causa efficax damni, ut v. g. si fur, homicida, non fuerit efficaciter motus mandato, consilio alterius sed nihilominus absolutè erat facturus. Item, si v. g. in Capitulo alii ante te dederint suffragium, ita ut videas te nihil impetraturum, etsi neget: tunc enim non teneris restituere, licet pecces, pro qualitate damni, addendo tuum, vel mandando, consulendo, &c. *Bon. l. c.*

IX. Probabile est, non teneri supradictos, si non sit moraliter certum, eorum mandatum; consilium, efficaciter influxisse: quia in dubio melior est conditio possidentis: præsertim circa materiam justitiæ, *Less. c. 13. d. 4. Bon. q. 2. q. 4. Dian. 2. 3. misc. R. 84. Tan. 2. 2. d. 4. q. 6. d. 14.*

X. Nec tenentur, si efficaciter tantum concurrant ad circumstantias, & modum actus damnosissimi; v. g. si quis tantum impellat alium, ut citius, vel animosius, hoc vel illo loco, vel modo noceat, v. *Laym. l. 2. f. 5. t. 1. c. 5.*

XI. Nec tenetur, qui deliberatè volenti inferre magnum damnum, suadet, ut minus eidem inferat: quia tunc utiliter alterius negotium gerit. Dico eidem, quia non licet impedire damnum unius, cum iniuria alterius.

XII. Non tenetur item (contra *Nav. Ang. &c.*) Confessarius, etsi ex officio confessiones audiat, ut Parochus, &c. si ex negligentia, vel ignorantia, penitentem non moneat, aut obliget ad restitutionem: quia etsi ex officio teneatur benedici penitentem, ideoque peccet graviter omit-

omittendo, quando est necessarium; non tamen ad hoc tenetur ex obligatione erga tertium, quasi ex iustitia debeat eius damnū cavere, aut procurare, ut hoc ei compensetur. Secus tamen dicendum videtur, si positivè restitutionem impediatur ex malitia, imò etiam ex ignorantia crassa, vel culpa lata: quia tunc consilio suo, est causa efficax damni, v. Less. & Bon. d. 1. q. 2. p. II. Laym. l. 3. t. 4. r. 7. & infra l. 6. t. 6. 2. dub. 5.

DUBIUM III.

An supradicti teneantur singuli restituere in solidum, & quo ordine.

Resp. Cum plures damnificantes, vel seorsim singuli rem suam agere possint, vel conjunctim, atque alii aliis plus minusve in damnum influere, hinc ex tali ordine & mensura influxus, ordo & mensura restitutionis sumenda est. Ita comm. Doct. Unde resolves.

I. Si plures absq; consensu, quisque per se seorsim, & casu concurrant ad damnum, singuli non plus tenentur restituere, quàm quod quisque per se damni intulit. Laym. lib. 3. tr. 2. cap. 6.

II. Si plures consensu, & invicem juvantes, id fecerunt, singuli in solidum tenentur restituere totum damnum: quia singuli sunt causa totius damni, cum unus juvet alterum, & procedat ex confidentia, quam habet in auxilio aliorum. Unde si unus eorum restitutionem fecit, potest à reliquis, nimirum à principali totum, aut si is nolit, à reliquis, pro rata singulo-

L s rum,